

TE WHAWHAI KI TARANAWARA.

ME OKIOKI.

(He maha nga rongo korero o te whawhai kua tae mai, engari e kore e whakaponohia katoatia e matou. Heoi ano nga mea e whakaponohia e matou, a e tukia hoki ki "Te Pipiwharauoa" ko nga mea tino tika, ara ko nga mea e puta mai ana i te "Tari Whawhai" i Ingarangi.).

TE MATENGA O TIANARA HIMONA.

He nui te pouri i pa ki te Kuini me te iwi i te taenga mai o te rongo kua mate a Tianara Himona, te toa i korerotia ra e matou i te Nama 20 o "Te Pipiwharauoa." I te tanu-manga, kaore te tinana i whaongia ki roto i te kawhena, engari i takatakaia ki nga haki a te Kuini. Tae ana ki te hoa-riri te whakamihhi ki te toa o Tianara Himona. I tuku waea a Tianara Tiupete (Joubert) tino rangatira o nga ope hoia katoa a te Poa, ki te ponaru a Tianara Himona whakaatu i tona pouri ki te matenga o taua marohirohi.

KA KINO TE HAERE A TE POA.

I whakaekea e te Poa a Reirimete (Lady-smith) he pa no te Ingarahi, i te 31 o nga ra o Oketopa nei. I te po o te 30 o nga ra, ka tonoa e Tianara Waiti tetahi ope hoia 1500 ki runga i tetahi hiwi e tata ana ki te pa, hei tiaki i te taha mau o te pa, e marama ana hoki ki te pupuhi mai i runga o taua hiwi. Kaore tonu taua ope i ata tau, rokohina ka tau etahi mata a te hoa-riri ki waenganui o nga miuru to i nga pu repo me nga pu mihini, ko te obonga i oho ai aua miuru, ka kawhakina nga pu. Ka timata tonu i konei te raruraru. He mahi nui te whakahokinga i aua pu, otira na te mahi i te po tetahi i uaua ai. Kaore tonu aua pu i tae ki runga o te hiwi ka puta te kokiri a te Poa i te ata tu. He autaiia te kawenga a te ope nei; he pu pakupaku anake he hoari hoki a ratou patu. Te kitenga e kore ratou e whai morehu ki te tohe tonu ratou ki te riri, i te mea kua karapotia ratou e te 8000 Poa, katahi ka whakaarabia te haki ma, ka whakaae hoki kia riro herehere ratou. Kua tae i te Poa ana herehere kei Piritoria (Pretoria) kei te tino pa o tona kingitanga. He tokomaha o aua herehere i omaoma mai i te buarahi, i Piritoria hoki. Neke ake i te 100 kua tae mai ki Reirimete, a kei te whawhai ano i enei ra. Te pakeha! Te pakeha! Ka honea mai, hoki tonu atu, hoki tonu atu! Kei te pai te tiaki a te Poa i nga herehere. He purei whutupooro etahi mahi a aua herehere.

I te Paraire te 10 o nga ra, ka tonu te Poa ki te Ingarahi kia okioki raua, ara kia mutu te whawhai a tae noa ki te mau te 13. Hei te 14 ka ara ano te whawhai. Whakaaetia ana e Tianara Waiti, engari i mea ia, me kaati tonu te noho o nga hoia a te Poa tae noa ki te 14 o nga ra. Whakaaetia ana e te Poa. I te ahiahi o te 13 o nga ra ka tonoa e Tianara Waiti he Parunu (Balloon), ara te kaupuke o te pakeha e rere nei i te rangi, ki runga hei heteri. Tiro rawa iho te heteri ra, e huri haere ana tetahi matua a te Poa i tua o te hiwi, e ahu ana ki muri o te pa. Ka waeatia iho ki raro. Ka whakatakotoria e Tianara Waiti he kokiri. He torutoru o taua matua i ora atu, na te kaha tonu ki te oma i ora ai. Kei te oma te tika, na te oma a Tawheta i ora ai!

Reirimete (Ladysmith).

I muri iho o tenei pakanga, ka puta te kupu a Tianara Waiti kia huihui katoa te Ingarahi ki Reirimete. Ka whakapaca hoki taua pa e te Pca. Otira i taua wa kua tae atu etahi heramana o runga manua me a ratou repo nunui. Na konei i tino kaha ai taua pa. Tino mohio atu aua heramana ki nga tini raweke o aua tu pu. Kaore te Poa i kaha ki te whakatata mai i te tika o te whakahaere o nga repo o te pa. E tata ana ki te 10,000 te Ingarahi kei roto o taua pa, engari ko te Pca kei waho e karapoti ana i neke ake i te 26,000. He maha nga whakaekenga a te Poa i taua pa, e kore rawa e rarua. E ki ana a Tianara Waiti e kore rawa e tahuri tonu pa i nga mano o te Poa. I te 9 o nga ra o te marama nei, ka tino whakamoea e te Poa kia horo taua pa.

Kotahi tonu te whakaekenga o nga taha katoa o te pa. He autaiia te kawenga a te Poa Otira kaore i rarua, engari e 800 o ratou i mahue iho hei whakawairakau mo te raorao i Reirimete.

TE OPE WHAKAORA.

Kua tonoa e Tianara Pura tetahi ope 10,000 ki te awhina i a Tianara Waiti, he maharaha nona kei pau nga kai, nga paura ranei. E kore e hapa tetahi whawhai nui i enei ra tata tonu, i mua atu pea o te taenga atu o tenei rerenga o ta tatau manu ki o koutou marae. Ko te take e kore rawa taua ope whakaora e tae ki Reirimete, ki te kore e hinga i a ratou te Poa i te tuatahi; no te mea ko te Poa kei waenganui o ratou, o te pa.